

अवस्यत्पुनरप्यलार्जितेन जीवन्ने विभो कुमेबायंसमर्थो नार्जयितुमिति निश्चितं इत्याह कृत्वेति ॥ १७ ॥ एतदेव वाक्ष्ययोगोः साहित्यं अन्यथा तयोरेव्यतरालं बनेन ॥ १८ ॥ एतदेव स्पष्टयति हीनमिति पुरुषकारे
ण हीनैवोत्थानमफलं एवैव हीनं पुरुषकारस्योत्थानमवितस्मात्तद्वाभ्यामप्युत्थातव्यमित्यर्थः ॥ १९ ॥ कर्मदेवं फलितमाह देवतेभ्य इति सम्यगिति ॥ २० ॥ ईहां विदुषोति सम्यगिति ॥ २१ ॥ २२ ॥ योगे अल

अकृत्वा कर्मयो लोके फलं विदति धिष्ठितः ॥ स तु वक्तव्यतायाति द्वेषो भवति भूयशः ॥ १७ ॥ एवमेतदनादृत्यवर्त्तते यस्त्वतो न्यथा ॥ सकरोत्यात्मनो नयनिषवुद्धि
मतां नयः ॥ १८ ॥ हीनं पुरुषकारेण यद्वै देवेन वा पुनः ॥ कारणाभ्यामर्थेताभ्यामुत्थानमफलं भवेत् ॥ १९ ॥ हीनं पुरुषकारेण कर्मत्विह न सिद्ध्यति ॥ देवतेभ्यो नम
स्कृत्य यस्त्वर्थान् सम्यगीहते ॥ २० ॥ दक्षो दाक्षिण्यसंपन्नो न समो धौर्विहन्यते ॥ सम्यगीहा पुनरियं यो वृद्धानुपसेवते ॥ २१ ॥ आपृच्छति च यच्छेयः करोति च हितं
वचः ॥ उत्थायोत्थाय हि सदा प्रपृष्या वृद्धसंमताः ॥ २२ ॥ तेस्मयोगे परं मूलं तन्मूला सिद्धिरुच्यते ॥ वृद्धानां वचनं श्रुत्वा योभ्युत्थानं प्रयोजयेत् ॥ २३ ॥ उत्था
नस्य फलं सम्यक्तदासलभतेऽचिरात् ॥ रागाक्रोधाद्द्रयाहोभाद्यो र्थानीह तिमानवः ॥ २४ ॥ अनीशश्चावमानी च स शीघ्रं भ्रश्यते श्रियः ॥ सोयंदुर्योधनेनार्थो
लुब्धेना दीर्घदर्शिनः ॥ २५ ॥ असमर्थः समारब्धो मूढत्वादविचिंतितः ॥ हितबुद्धी ननादृत्यसंभ्यासाधुभिः सह ॥ २६ ॥ वार्यमाणोऽकरोद्दरं पांडवैर्गुणवत्तरैः ॥
पूर्वमप्यतिदुःशीलो न धैर्यं कर्तुमर्हति ॥ २७ ॥ तपत्यर्थे विपन्ने हि मित्राणां न कृतं वचः ॥ अनुवर्त्तामहेयत्तु तं वयं पापपूरुषं ॥ २८ ॥ अस्मानप्यनयस्तस्मात्प्राप्तोयं
दारुणो महान् ॥ अनेन तु ममाद्यापि व्यसनेनोपतापिता ॥ २९ ॥ बुद्धिश्चितयते किंचित्स्वश्रेयोनावबुध्यते ॥ मुद्यता तु मनुष्येण प्रपृष्याः सुहृदो जनाः ॥ ३० ॥
तत्रास्य बुद्धिर्विनयस्तत्र श्रेयश्च पश्यति ॥ ततोऽस्य मूलं कार्याणां बुद्ध्यानि श्रित्यैव बुधाः ॥ ३१ ॥ तेऽत्र पृष्टायथा ब्रूयुस्तर्कतर्व्यं तथा भवेत् ॥ तव यं धृतराष्ट्रं च गांधा
रीं च समेत्यह ॥ ३२ ॥ उपपृच्छामहे गत्वा विदुरं च महामतिं ॥ तेषु शास्त्रवेदेषु यच्छेयो नः समनंतरं ॥ ३३ ॥ तदस्माभिः पुनः कार्यमिति मे नैष्ठिकी मतिः ॥ अनारं
भात्तु कार्याणानार्थः संपद्यते क्वचित् ॥ ३४ ॥ कृते पुरुषकारे तु ये पांकार्ये न सिद्ध्यति ॥ देवो नोपहतास्ते तु नात्र कार्या विचारणा ॥ ३५ ॥ इति श्रीमहाभारते सौमि
के पर्वणि द्रौणिरुपसंवादे द्वितीयोऽध्यायः ॥ २॥ संजय उवाच कृपस्य वचनं श्रुत्वा धर्मार्थसहितं शुभं ॥ अश्वत्थामा महाराज दुःखशोकसमन्वितः ॥ १॥

बधलाभे ॥ २३ ॥ २४ ॥ अनीशः अजितचित्तः अवमानी परमवजान् ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ तपसि संतापं धामोति भीमेन भग्नो रुः स च ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥
इति सौमिके पर्वणि नैलकंठीये भारत भावदीपे द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ कृपस्येति ॥ १ ॥